WASHINGTON DC

1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 78. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го КВІТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 26, 1963 No. 78. VOL. LXX.

КЕННЕДІ СПОДІВАЄТЬСЯ, ЩО КОНГРЕС ПІДТРИМАЄ ЙОГО ПРОГРАМУ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 24-го квітня на пресовій конференції енергійно виступив проти тих критиків, які вже тепер передбачають, що Конгрес не ухвалить тих законопроєктів, які уряд йому предявив. Президент вказав на те, що Конгрес вже прихильно поставився до кількох урядових законопроєктів, і що Палата Репрезентантів прихильно реагуватиме на дальші пункти урядової програми, коли тільки її Комісія Правил перешле урядові проєкти до вирішування в повній Палаті. Президент критикував також і щоденник „Волл Стріт Джорнел" в Ню Йорку, який завжди в квітні пише про те, що американський нарід з апатією ставиться до урядової програми в Конгресі. Президент повідомив на самому початку конференції, що новий канадійський ліберальний прем'єр, Л. Б. Пірсон вже устійнив із Вашингтоном, що в днях 10 і 11 травня вони зустрінуться в Гаянніс Порті, Масс., де обговорюватимуть важливі проблеми, які виникли між обидвома країнами. Президент обіцяв, що уряд використає всі законні засоби, щоб запевнити негритянському населенню в південних стейтах право голосування. Президент заявив, що хоч економіка ЗДА збільшується у швидшому темпі, як передбачалося, то все ж таки не мають слушности ті, які заявляють, що не треба тепер зменшувати прибуткових податків. На думку Президента треба конче зменшити податки, бо справа в тому, щоб при збільшуваній економіці можна було збільшити число варстатів праці та затруднити молодь, яка шукає праці після виходу із школи. Президент сказав, що дехто приводить до помилки суспільність, коли твердить, що федеральні видатки тепер є більші, як давніше. Воно виглядає на правду, коли дивитися на самі числа. Але треба дивитися на те, що кожного року число населення ЗДА збільшується на три — чотири мільйони осіб, тому і мусять бути більші федеральні витрати на обслугу більшого числа громадян. Подібно обороняв Президент також зріст федеральної заборгованости. Сума федеральних боргів в останніх 15-ох роках значно збільшилася, але коли возьмемо до уваги, наскільки зросла крайова продукція, то бачимо, що федеральні борги становлять тепер менший відсоток крайової продукції, як 5 чи 10 років тому. І так, казав Президент, „федеральна заборгованість 15 років тому становила 120% крайової продукції, а тепер вона творить тільки 53% національної продукції". Президент повідомляв, що уряд міг би допомогти інформаціями тим закордонним країнам, які цікавилися б справою контролі народжень. Уряд підтримує досліди в цій справі.

Палата схвалила $205 мільйонів на допомогу студентам медицини

Вашингтон. — 24-го квітня Палата Репрезентантів більшістю 288 до 122-ох голосів прийняла законопроєкт про те, щоб можна було видати $205 700 000 на допомогу студентам медицини. Цей проєкт іде до Сенату, де є добрі вигляди на його прийняття. В Палаті виявилася поважна єдність демократів, бо тільки незначне їх число голосувало разом із республіканською опозицією. З призначеної суми мали б уділювати безвідсоткові позички студентам медицини і дентистики, а також мали б вможливити студії більшому числу студентів. Республіканці старалися внести різні поправки і доповнення до урядового законопроєкту, але демократична більшість їх відкидала. Законопроєкт має на цілі поліпшити критичну ситуацію внаслідок того, що є замале число лікарів і дентистів та іншого медичного і дентистичного персоналу. Згадану суму $205 000 000 мали б видати впродовж найближчих трьох років, починаючи з 1-го липня цього року. З допомоги користали б медичні, фармацевтичні, оптометричні і педіятричні школи та школи медичних сестер. Вони дістали б $105 000 000 а школи дентистичні — $35 000 000.

Президентська Комісія в справі затруднення молоді закликає до акції

Вашингтон. — Президентський Комітет в справі затруднення молоді 24-го квітня здав звіт президентові Кеннеді зі своєї праці, в якому передбачає похмуре майбутнє для американської молоді, головним чином тієї, яка не є фахово вишколена. 33-членну комісію очолює седретар праці Віллорд Вірц, а його віце-президентом є відомий знавець шкільництва та справ молоді д-р Джеймс Б. Конант. У звіті говориться про те, що щороку зростає число молоді, яка не має фахового вишколу, і одночасно зменшується число варстатів праці для цієї молоді, бо щораз більшу автоматизацію праці заводять в різних фабриках і підприємствах. Ця Комісія визначила з себе окрему підкомісію, яка має дослідити, що вже зроблено в цій справі. Президент Кеннеді заявив, що він вніс до Конгресу кілька законопроєктів, які мають допомогти молоді знайти фаховий вишкіл та тим способом дістати працю.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** підписав закон про федеральний чартер для Меморіяльної Фундації Елінор Рузвелт. Ця Фундація має сприяти тим ідеалам і такій діяльності, яку виконувала пані Ф. Д. Рузвелт впродовж свого життя. При підписанню були присутні деякі члени родини пані Рузвелт та її приятелі.

● **У Філядельфії** відбувся баль в пошану княжни Монако Ґрейс і її чоловіка — князя Рейніє III, які прибули на довшу гостину до ЗДА. Вступ на прийняття і баль коштував 50 дол., число учасників було обмежене до 600; всі квитки були випродані 6 тижнів перед балем. На забаві був присутній пенсилвенійський губернатор Віллям Скрентон.

● **Конґресмен-демократ** із Ню Йорку Семюел Стреттон відвідав недавно американську військову базу на Кубі Ґвантанамо і сказав після повороту, що сенатор Кеннет Б. Кітінґ ніколи не виступав би проти президента Кеннеді за його становище в справі Куби, коли б тільки завдав собі трохи труду, та відвідав той острів.

● **Хоч лікарі стверджують**, що цигарки шкідливо впливають на здоров'я людини, головним чином вони спричиняють недугу пістряка та недуги серця, то американці нічого собі з того не роблять і в минулому році викурили 497.5 більйона цигарок, на 2 відсотки більше, як в 1961-му році. Прокурили американці в 1962-му році $6.8 більйона, на $210 мільйонів більше, як в 1961-му році.

● **5 осіб**, 4 чоловіки і одна жінка заскаржили фармацевтичну фірму Ричардсон-Меррел за те, що випродукований нею лік проти надмірного холестеролю „Мер-29" або „Тріпаранол" спричиняв катаракти, випадування волосся і імпотенцію. Вони домагаються відшкодування в сумі 3,050,000 дол.

Президент Кеннеді боронить політику уряду у відношенні до Куби

Вашингтон. — Президент Кеннеді палко боронив політику Уряду у відношенні до Куби, закинувши республіканським критикам, що вони промовчують факт, що куди легше було недопустити Фіделя Кастра до влади в 1959 році, за республіканської Адміністрації, ані ж тепер скинути його. Президент заперечив закид, наче б Уряд нічого не діє, щоб послабити й зліквідувати режим Кастра на Кубі. Він вичислив цілу низку заходів ЗДА та, між іншим, знову підкреслив, що Америка не терпітиме „другої Мадярщини на Кубі", себто здавлення совєтськими вояками можливого антикастрівського повстання, та що не допустить до встановлення комуністичного режиму будьдеінде в Латинській Америці. Президент зробив виклик на адресу своїх критиків, щоб вони докладно спрецизували свої поради, як і що слід робити в справі Куби, та щоб конґресмени і сенатори, які мають власні відомості про стан совєтських військ на Кубі, подали Урядові джерела своїх інформацій. Зрештою, Президент звернув увагу, що маловажною річчю є, чи на Кубі є 17, 14 чи 11 тисяч совєтського війська, бо фактом є, що воно там є і що є там поважне число совєтської зброї. А втім, Президент далі підтримував твердження, що на місце коло 5.000 відкликаних з Куби совєтських вояків прибуло тільки кількасот нових. Президент виявив теж, що між 21 американцями, що їх Кастро звільнив в минулий понеділок, були також три американські аґенти Центральної Розвідчої Аґенції та що саме з метою визволення їх — американський Уряд погодився на звільнення з в'язниці трьох кубинців та одного кубинця американського громадянина. Журналісти, які запитували Президента в справах Куби, покликувались головно на критичні завваги збоку сенатора Кітінґа та кол. віце - президента Ричарда Ніксона.

Фльота дістала наймодерніший і найбільший підводний човен типу „Поляріс"

Ґротан, Коннектикат. — 3-го квітня фльота ЗДА дістала до служби найновіший і найбільший атомовий підводний човен „Поляріс", який може вистрелювати на віддаль 2 500 морських миль нові ракети Поляріс типу А-3. Цей підводний човен 425 стіп довжини називається „Ляфаєт", він коштує $30 000 000, його поємність становить — 7 000 тонн. Заступник шефа морських операцій віце-адмірал Чарлз Д. Ґріффін, промовляючи з нагоди передачі цього корабля фльоті, сказав, що ЗДА мають користати з морів і океанів на те, щоб пережити найближчу війну. „Коли ми, ЗДА, матимемо належну морську потугу, тоді ми замість менше як 2% земної поверхні матимемо коло 70% земної і водної поверхні, на якій, в якій і під якою можемо сміло оперувати, не порушуючи нічиєї суверенности". — казав віце - адмірал Ґріффін. „Ляфаєт" має залогу, що складається із 120 моряків. Це є 11-ий підводний човен Поляріс а в будові і в пляні є ще 24 підводні човни цього типу.

Головний поштмайстер зарядив зредукувати доставу пошти до нових будинків

Вашингтон. — Головний поштмайстер Едвард Дей зарядив 23-го квітня, щоб негайно припинити доставу пошти до нових будинків в 68-ох містах. Це сталося тому, що Палата Громад відмовилася схвалити збільшити поштовий бюджет в сумі дол. 5 більйонів на суму дол. 8.3 мільйонів у фінансовому році, що кінчається 30-го червня ц. р. Дей остеріг, що настане ще більша редукція поштової служби, коли Конґрес не ухвалить додаткових дол. 92-ох мільйонів в поштовому бюджеті на 1964-ий рік, що зачнеться 1-го липня ц. р. Голова Палатної Підкомісії Видатків конґресмен Дж. В. Ґері заявив, що він був за те щоб не ухвалювати нових фондів на поштовий департамент, бо сподівався, що поштова служба зможе відбуватися без обмеження при давніше запропонованому бюджеті.

В ЗДА річно видають $20 більйонів на наукові досліди

Ню Йорк. — Передбачають, що в ЗДА в найближчому році на наукові висліди видадуть рекордову суму $20 більйонів. З того уряд має видати $15 більйонів, а приватні компанії решту. Гроші на досліди, що мають вможливити поступ в цій країні. Очевидно, що найбільше грошей витрачується тепер на космічні простори. Але йдуть гроші і на не оборонні цілі. І так на досліди над опікою над здоров'ям витрачається в році $778 мільйонів, на досліди над океанографією — $156 мільйонів, на досліди про передбачування погоди $139 мільйонів, на наводнювання — $77 мільйонів. Уряд і приватні фірми мають витрачати великі суми грошей на наукові й технологічні досліди, щоб не відставати в обороні ЗДА, і щоб приватні фірми в різних промислах могли з успіхом конкурувати з закордонними компаніями.

Англомовний збірник про Львів появився у виданні Наукового Т-ва ім. Шевченка

Ню Йорк. — Накладом Комітету Бувших Студентів Високих Шкіл Львова та Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА, появився в англійській мові Збірник про Львів, з нагоди його сімсотліття. Ця книга, великої вісімки, що нараховує 397 сторін друку та окремий розділ світлин, появилася під редакцією Василя Мудрого, який подав у вступі й огляд політичного життя Львова. На зміст книги зложились такі праці визначних наших науковців та фахівців поодиноких ділянок науки: проф. д-ра Ярослава Пастернака „Львів на світанку історії", проф. д-ра Миколи Андрусяка „Історія Львова по 1772 р.", проф. д-ра Володимира Січинського „Архітектура та мистецтво міста Львова", проф. д-ра Григора Лужницького „Українське культурне життя Львова в роках 1848-1918", проф. Мирона Заклинського „Листопадовий зрив і львівські бої", проф. Володимира Радзикевича „Львів осередком українського культурного життя поміж двома світовими війнами". Володимира Дорошенка „Львів у періоді новітнього українського відродження", проф. Августина Штефана „Зв'язки поміж Закарпатською Україною і Львовом", інсп. Лева Ясінчука „Шкільництво Львова", ред. Андрія Жука „Львів осередком українського економічного життя Галичини", інж. Степана Процюка „Економічний розвиток міста Львова". Англомовним редактором був адв. Роман Олесницький, що переклав і більшість праць цого ж Збірника на англійську мову.

Гарриман їде до Москви у справах Ляосу

Вашинґтон. — Президент Кеннеді виявив на своїй пресовій конференції в минулу середу 24 ц. м., що він доручив заступникові державного секретаря Авереллові Гарриманові, який саме перевів розмови в Парижі й Лондоні з тамошніми міністрами закордонних справ на тему відновлених боїв в Ляосі, — щоб він поїхав до Москви на нараду в цій справі з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Президент рішуче відкинув комуністичні закиди, наче б це була вина Америки, що в Ляосі відновилась війна. Президент вказав на факт, що це комуністи заатакували невтралістів, тих самих, що їх підтримували були в громадянській війні у 1961 році, отож прозахідній табір, очолюваний генералом Фумі Носованом, тут узагалі не був заанґажований. Президент настоює на тому, щоб Совєтський Союз виконав свої зобов'язання, які випливають із згоди Хрущова під час конференції з през. Кеннеді в червні 1961 року у Відні, та з минулорічної Женевської конференції співспонзором якої був СССР. Хрущов погодився був, щоб Ляос був об'єднаний, незалежний і невтральний і так вирішила була Женевська конференція. Президент відмовився відповісти на запит журналіста, чи тепер в Ляосі більше завинили Совєти чи комуністичний Китай. Він ствердив тільки, що в найближчих тижнях виявиться, чи СССР хоче дотримати свої зобов'язання щодо Ляосу та чи комуністичний Китай і Північний В'єтнам хочуть мати Ляос невтральним, чи посягають на насадження там комуністичної влади. Аверелл Гарриман—заявив Президент — передасть Хрущову „короткого листа" від Президента з поясненням щодо цілі цієї його подорожі.

Кеннан зрікається становища амбасадора

Београд. — Джордж Кеннан, теперішній американський амбасадор в Югославії, зголосив зречення з свого становища. Його наступником має стати теперішній амбасадор в Ґвінеї, Вільям Аттвуд. Джорж Кеннан має за собою 27 років в закордонно-політичній службі. Він був професором в Інституті для Вищих Студій у Принстонському університеті, коли — в 1961 році — през. Кеннеді покликав його знову до активної дипломатичної служби. Кеннан — твердять американські газети — розчарований негативним вислідом своїх зусиль щодо поправи американсько-югославських взаємин. На конференції невтральних країн в Югославії в 1961 р. Югославія зайняла виразно просовєтське становище, а в минулому і в цьому році прийшли дальші маніфестації совєтсько-югославської приязни Знову ж американський Конґрес зареагував на це відкликанням торговельних привілеїв для Югославії. Джорж Кеннан дістав пропозицію від Гарвардського університету перейти туди на працю, яку собі вибере. Його наступник. Вільям Аттвуд, був журналістом, закордонним кореспондентом журналу „Лук" та активним діячем Демократичної партії.

У Франції все ще віднаходять змовників із Тайної Військової Організації

Париж. — Багато шуму у французькому громадянстві та зокрема серед військовиків наробило арештування під кінець мин. тижня внука маршала Фердинанда Фоша, французького національного героя з першої світової війни, полковника Анрі Фурніє-Фоша, команданта 5-го піхотного полку в Блюа, під закидом видачі військових тайн підпільно - революційній Тайній Військовій Організації про першу військову округу, до якої належить також Париж. Арештованого полковника перeслухувано у військовій головній кватирі в Парижі і щойно в кілька днів згодом виявлено факт його арештування. 10 днів тому арештовано також морського лейтенанта Жака Роя, як голову пропаґанди названої підпільно - революційної організації. На підставі знайдених у нього документів арештовано полк. Фурніє-Фоша. Його батько був також високим французьким старшиною. Полков. Фурніє-Фош служив також в Альжирі у війні проти повстанських арабів.

КНЯЖНА ПРИРІКАЄ ВІРНІСТЬ І ПОСЛУХ МІЩАНИНОВІ



В середу, 24-го квітня, у Вестмінстерському соборі в Лондоні відбулося вінчання англійської княжни Александри з „міщанином" Анґусом Оджвілі, молодшим сином лорда Ейрлі. Княжна Александра є внучкою короля Джорджа V і дочкою вбитого під час останньої війни князя Кенту та займає 12-те місце в черзі наступства на англійський королівський престіл. Її чоловік Анґус Оджілві, що є шотляндським промисловцем та займає директорські пости в 30 компаніях, вдоволений своїм „міщанським" станом та відмовляється від шляхетського титулу, що йому хоче надати кузенка його жінки, королева Єлисавета. Вінчання — акт якого видно на фотознімці — довершив архиєпископ Кентербері д-р Майкел Ремсі в приявності найбільшого зібрання королівських родин.

ХРУЩОВ ВІДКИНУВ ПРОПОЗИЦІЇ ЗАХОДУ ЩОДО АТОМОВИХ СПРОБ

ПРЕЗИДЕНТ НЕ БАЧИТЬ ПОТРЕБИ У КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ", ПОКИ НЕМА ЗГОДИ ЩОДО АТОМОВОГО ДОГОВОРУ

Москва. — В минулу середу 24 ц. м. амбасадори Британії і ЗДА, Гомфрі Тревельян і Фой Колер, перевели півторигодинну конференцію з Нікітою Хрущовим, яка проте не дала ніяких позитивних вислідів. Ціллю відвідин західніх амбасадорів у совєтського прем'єра було переконати його, щоб добути з сліпої вулиці переговори про договір, який забороняв би всякі дальші ядрові експерименти. Американський і британський амбасадори запропонували Хрущову, щоб відсунути набік спір про те, чи міжнародно - контрольних інспекцій має бути щороку три, як цього хочуть Совєти, чи сім, як на це наполягають дві західні атомові великодержави. Зате вони піддали суґестію, щоб говорити про всі інші, зв'язані з такою міжнародною інспекцією, справи: терен, де їх переводити, персональний склад, способи контролі, свободу рухів і т. п. Хрущов відкинув з місця цю пропозицію, настоюючи, щоб спершу західні держави погодилися, що таких міжнародних інспекцій не може бути більше, як три в році та обстоював своє облудне твердження, що це вина Заходу, а не Совєтів, що кількарічні переговори в цій справі не довели й досі до позитивного кінця. През. Кеннеді, запитаний у цій справі на своїй останній пресовій конференції в минулу середу 24 ц. м., після того, як він уже дістав звіт з Москви про ту невдачну авдієнцію у Хрущова, — заявив, що він делеґував був амбасадора Фой Колера до Хрущова, прийшовши до переконання, що „це вже остання пора" на договір про припинення штучних ядрових детонацій. Президент висловився песимістично про шанси на осягнення порозуміння щодо такого договору. Коли його запитали, чи він не думає, що корисною була б зустріч його, Президента, з Хрущовим, він заперечив. Президент заявив, що він „не чув нічого і не плянував" про таку зустріч та підкреслив, що така зустріч була б „безкорисна, поки не маємо згоди щодо атомового договору, а ми її не маємо". Президент звернув увагу, що від грудня мин. року переговори в цій справі застрягли на пункті числа контрольних річних інспекцій, але що сама скількість таких інспекцій не є такою важливою, як зв'язані з такими інспекціями інші сумнівні питання. Однак Совєти — як виявилось з тієї розмови з ним в минулу середу двох західніх амбасадорів — не хоче взагалі входити в деталі та не хоче зрушити з місця переговори про атомові детонації.

Генеральний секретар НАТО закликає Францію до атомової співпраці

Париж. — Генеральний секретар Атлантійського Союзу (НАТО), д-р Дірк Стіккер, звернувся у своїй промові, що її виголосив в минулий вівторок 23 квітня ц. р. перед дипломатичними кореспондентами з закликом до Франції, щоб вона співпрацювала у здвигненні колективної атомової потуги в системі НАТО. Натякаючи виразно на рішучий спротив французького президента де Ґоля проти підпорядкування французьких збройних сил, та спеціяльно її атомової зброї будь-якій наддержавній установі і команді, Стіккер підкреслив, що проєктована атомова потуга НАТО не буде ані „наддержавною" ані „інтеґральною", а тільки „міжсоюзницькою". Стіккер висловив надію, що ті пляни, над якими в наступному місяці радитиме Рада НАТО — себто міністри закордонних, військових і фінансових справ 15-х членських країн Атлантійського Союзу — в Оттаві, в Канаді, будуть там затверджені. Д-р Стіккер звернув увагу на трудність, але й конечність переборення першого кроку у процесі встановлення партнерства між европейськими членськими державами НАТО та З'єдиненими Державами щодо контролі над атомовою зброєю. Стіккер підкреслив, що коли б вибухла атомова війна, то все одно Франція буде по стороні Америки і практично однаково Французькі, як британські атомові з'єднання — бомбардувальники з атомовими бомбами та ракети з атомовими стрільнами — мусять тісно співпрацювати за згори устійненим спільним пляном з американською Стратеґічною Летунською Командою.

Рада Безпеки ОН обмірковувала скаргу Сенеґалю проти Португалії

Об'єднані Нації. — Впродовж тижня Рада Безпеки Об'єднаних Націй нараджувалась над скаргою Сенеґалю проти Португалії за те, що португальські літаки заатакували 8 квітня ц. р. одно прикордонне сенеґальське село, при чому одна особа була поранена й одна хата знищена. Це був — твердив Сенеґаль — один з численних актів „аґресії" збоку Португалії, що Португалія рішуче заперечувала. Португалія запропонувала, щоб вислати невтральну міжнародну комісію для перевірення ситуації на місці, але Сенеґаль на це не погодився. Тоді Марокко і Ґана виготовили проєкт компромісової резолюції, яка таврує наскоки проти території Сенеґалю, закликає Португалію, щоб вона вжила заходів, які перешкодили б таким можливим наскокам та поручає Генеральному Секретареві ОН дбати за спокій в тій частині Африки.

У СВІТІ

● **В Еспанії** засудили на смерть і розстріляли лідера тамошніх комуністів 52-річного Юліяна Ґрімо Ґарсія, який під час громадянської війни в Еспанії в рр. 1936-39 був шефом тамошньої комуністичної ЧК, а після перебування на еміґрації в Мехіко, на Кубі й у Франції вернувся недавно крадькома до Еспанії для реорганізування підпільної комуністичної партії. Хрущов написав до голови еспанської держави Франка листа з просьбою помилувати Ґарсію, але Еспанія той заклик зіґнорувала.

● **Королева Єлисавета II** скінчила в минулу суботу 37 років. Вона святкувала ці роковини в родинному гурті на замку Віндзор, зате наступного дня, в неділю, відбувся там же баль на 2,000 запрошених осіб, при чому водночас вшановано княжну Александру з нагоди її вінчання.

● **Папа Іван XXIII** прийняв в минулу суботу 90 американських студентів музики з Моцартеум у Зальцбурзі і при цій нагоді, будучи в доброму настрої, говорив загально про туристів, які приїздять до Риму. Він згадав Лева XIII, який помер у 1903 р на 93 році життя та пригадав, що тоді римський візник журився, чи наступник Лева XIII буде так само сприяти туристиці, як це робив померший Папа".

● **У Туреччині** арештовано п'ятьох старшин, від поручника до полковника, під закидом поширювання летючок, що закликали військо до бунту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Подорож Кеннеді до Европи

Під кінець червня цього року президент Джан Ф. Кеннеді полетить до Европи, при чому — за найновішим повідомленням — переведено дуже характеристичну зміну первісної програми подорожі: залишаючи незміненими відвідини Президента в Італії, поширено відвідини його в Західній Німеччині з двох днів на чотири. Президент відвідає чотири західньонімецькі міста, відбуваючи ту подорож у відкритому авті, виголосить велику політичну промову в соборі св. Павла у Франкфурті, як символічному для німців місці, де в 1848-му році започатковано єдність німецької держави, — відвідає головну кватиру військ ЗДА у Гайдельберґу та Західній Берлін.

Ця зміна програми подорожі характеристична тому, що виявляє значний зріст значення Західньої Німеччини в міжнародному світі. Цікавим теж збігом обставин майже одночасно з отим американським повідомленням про поїздку Президента до Европи, появилась широка вістка про зміну англійської публічної опінії в користь Німеччини і німців. Англійці — читали ми — були прикро заскочені фактом, що німці пішуче заявились за прийняття Британії до Европейської Економічної Спільноти, всупереч становищу французького президента де Голя, і що Західня Німеччина виявилась вірною Атлантійському Союзові в його американсько - британській концепції. Коли до цього додати, що західньонімецька дипломатія, привівши до зміни історичної французько - німецької ворожнечі у французько-німецьку приязнь, зуміла водночас зберегти якнайкращі взаємини із З'єдиненими Державами та рештою країн - членів НАТО і Европейської Економічної Спільноти, що Західня Німеччина становить нині стрижень збройних сил НАТО на европейському континенті і є найвище економічно розвиненою країною Европи — зрозуміємо, яку яскраву різницю виказує та країна в порівнянні із ситуацією з-перед 18-ох років.

Відносини між народами і державами подібні до відносин між окремими особами. Життьові невдахи, люди м'які, слабої волі й позбавлені енергії не знаходять у ближніх поваги. І навпаки, ті, що не заламлюються під ударами долі, виявляють незламну силу духа, що проявляється у їх активності в усіх царинах життя — зроджують до себе пошану. Їх можна не любити, але з ними треба рахуватися і шукати їхньої співпраці. Політичне, господарське й культурне відродження Західньої Німеччини впродовж кільканадцятьох років, без уваги на те, що вона поділена, що її територія обкроєна, що вона втратила свою столицю і що вся територія її була засіяна румовищами, подібне до того „чуда", як Америка перетворилась з чужої колонії впродовж кругло 170 років у наймогутнішу державу світу.

Президент Кеннеді рішив заманіфестувати приязнь між ЗДА і Німеччиною на тлі перманентної загрози збоку російсько-большевицького імперіялізму, як і на тлі дисонансів, що постали всередині Атлантійського Союзу. Зрештою, поки прийде до тієї подорожі Президента, ті дисонанси будуть, мабуть, зліквідовані чи значно злагіднені на травневій конференції Ради НАТО в Оттаві. Президент Кеннеді буде першим американським президентом, який в цьому сторіччі відвідає поділений Берлін і тимчасову столицю Німеччини, Бонн, як союзник Німеччини. Це високо піднесе політичну мораль німецького народу і скріпить позицію Німеччини для відіграння тієї посередницької ролі, яку вона грає нині між Францією і Британією. Ця подорож президента Кеннеді буде суто політичним актом найповажнішого значення.

Вбивники протестують

Перед військовим трибуналом в столиці Еспанії, Мадриді, закінчився 18-го квітня судовий процес проти еспанського комуніста Хуліяна Грімав Гарсії, обвинуваченого в підривній антидержавній діяльності, що її він провадив протягом десятків років, як також за тортурування та розстрілювання в'язнів і полонених під час громадянської війни в 1936 - 1939 роках. У висліді процесу, під час якого Грімав мав можливість повної судової оборони, засуджено його до кари смерти.

Засуд Хуліяна Грімав Гарсії викликав широку протестаційну кампанію в Совєтському Союзі, в інших комуністичних країнах і в деяких країнах Заходу, де „прогресисти" й „пацифісти" зчинили крик з приводу цього засуду. Комуністична і ліберальна пропаганда в цілому світі називає вирок еспанського суду „кривавим злодіянням фашистської Еспанії", таврує „франкістських катів" і стає в оборону „людини, її свободи й життя". Комуністи і їх поплентачі почали висилати телеграми до голів різних держав світу, зокрема до президента Кеннеді і, як кажуть, навіть до Папи Івана XXIII, щоб вони врятували Хуліяна Грімав, цю „невинну жертву фашизму", від розстрілу. Інтервеніював у цій справі навіть сам таки совєтський диктатор Хрущов, звернувшись безпосередньо до генералісимуса Франка. „Ваше превосходительство! — писав Хрущов у своїй телеграмі до Франка. — Щойно я одержав звістку про те, що в Мадриді засуджено до страти Хуліяна Грімав Гарсію за дії, які він нібито вчинив у роках громадянської війни. Ця звістка не може не викликати глибокої тривоги в усіх людей доброї волі. Ніякими державними інтересами не можна пояснити такий акт, щоб через 25 років після закінчення громадянської війни в Еспанії можна було судити людину за законами воєнного часу. Керуючись почуттям гуманности і людяности, я звертаюся до Вас з переконливою просьбою скасувати цей вирок і врятувати життя Хуліяну Грімав".

Важко без почуття гніву й обурення читати такий „гуманний апель" тирана, що в історії поневолених Москвою народів записався своєю участю у кривавих масакрах сталінського часу. Але навіть коли абстрагувати від тих колишніх злочинів Хрущова і обмежитись новішим уже часом, просто вражає своєю несамовитістю „почуття гуманности й людяности" Хрущова і піднятий ним крик з приводу того, що не можна судити людину за законами воєнного часу через 25 років після закінчення війни. Тож усім ще в пам'яті проведені останнім часом в Совєтському Союзі судові процеси проти так званих „німецьких коляборантів". В одному з таких процесів, що відбувся в червні 1962-го року в столиці Білорусі, Менську, засуджено сімнадцять совєтських громадян до кари смерти за участь в творених гітлерівськими окупантами каральних відділах. Не зважаючи на те, що закидувані їм злочини доконано понад 20 років тому, усіх їх, суджених теж військовим трибуналом, без гарантованої демократичним судівництвом оборони — розстріляно негайно після вироку. Подібні процеси відбулися недавно і на Україні і на Кавказі, де теж порозстрілювано десятки людей, але ніхто в цілому світі не запротестував проти такого кричущого беззаконня, ніхто не заапелював до почуття гуманности і людяности, як це робить Хрущов задля одного еспанського чекіста. Справді таки, у важкому моральному занепаді знаходиться світ, коли зчиняється крик в справах леґального судового вироку в якійсь із західніх країн і промовчується судові злочини й масакри в Совєтському Союзі чи в інших комуністичних країнах.

М. Чировський

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПАРАДОКС

Сьогодні в політичному, соціяльному й духово - культурному світі повно парадоксів. Немовби все життя одиниць і народів було одним великим парадоксом. Не місце тут оці парадокси вичисляти, але коли б до цього взятися, то, мабуть, треба було б заповнити довгі газетні шпальти. Чому ж би тоді не було парадоксів і в господарському світі?

У цій хвилині вже є майже певним, що американський ринок розганяється, хоч все ще за циклічним взором, і прояви рецесії мали б вже бути видні. З ринковим розгоном наростає і небезпека нової інфляції, що її урядові кола закривають новою „науковою" назвою рефляції.

Дослівно всі найважливіші показники індустріяльно-комерційної активности країни — виробництво сталі, автомашин, електричної енергії, видобуток нафти, транспортування вантажу і торговельний волюмен — виявляють сильні тенденції зросту. Супроти весни минулого року продукція сталі підвищилась на 25%, автомобілів — на 9.5%, електричної енергії — на 7%, транспортування вантажу — на 19%, виробництво паперових плит — на 1%.

Ледве чи не найважливішою подією в господарському житті останніх днів є селективне піднесення ціни на окремі роди сталі. І це також свідчить про відносно добре ринкове положення. Бо коли наближається рецесія, тоді малоправдоподібним є підбивання цін. Як відомо, уряд, а зокрема президент Кеннеді, що так гостро виступили були проти піднесення ціни на сталь весною 1962-го року, тепер на це погодилися. Мовляв, обставини змінилися.

І от один із парадоксів: поліпшення на ринку і одночасно — високе безробіття. Здається, причинцем цього парадоксу є ніхто інший, як робітничі спілки. Ставлячи на протязі останніх років чимраз гостріші домагання щодо висоти робітничих платень, вони підбивали кошти праці і обнижували її видайність у відношенні до кожного доляра виробничих витрат. Це змусило підприємців прискорити автоматизацію, яка піднесла виробничу видайність, але водночас обернула сотки тисяч некваліфікованих робітників у безвартісну, нікому непотрібну робітну силу.

Отже професійні спілки посередньо вбили запотребування на некваліфіковану працю. Розуміється, що провідники спілок цього ніяк не хочуть признати, і причину безробіття приписують індустріялістам, промисловим монополям і Урядові країни, але ніколи собі і своїй надто аґресивній політиці.

Тим часом на відтинку бюрової чи технічно - адміністраційної роботи, де професійні спілки завжди були відносно слабими, автоматизація посунулася вперед далеко менше, бо домагання щодо підвищення платень не були такі гострі, і сьогодні там велике запотребування на робітну силу.

Те саме із висококваліфікованим технічним робітником. Йому не трудно знайти добру роботу. А учительських і професорських, професійних посад є більше, як кваліфікованих кандидатів.

І от цей парадокс безробіття, що має місце рівночасно з господарським ростом, знаходить своє логічне вияснення на тлі цілости господарських процесів. Але робітничі спілки нічого з цього фатального досвіду не навчилися.

Ось так і американському торговельному мореплавству загрожує катастрофа через надмірні кошти праці. Яких сто років тому американські торговельні кораблі перевозили понад 90% морського експорту і імпорту ЗДА, а до того мали ще великі зиски із перевозу товарів із однієї чужинецької країни до другої.

З початком Громадянської війни конкуренційна сила американської торговельної фльоти стала спадати у висліді росту цін і робітничих платень. З початком цього сторіччя торговельна фльота ЗДА на міжнародному ринку зійшла була нанівець і перевозила лише 8.2% експортованих та імпортованих товарів. Але під час першої світової війни і зараз же по її закінченні положення стало поправлятися через величезні державні субсидії.

Сьогодні кошти будови кораблів у Швеції в два рази менші, як у ЗДА, а платні моряків у два з половиною рази нижчі; у Західній Німеччині платні моряків у три рази, а в Італії в п'ять разів нижчі, як у ЗДА. При цьому 80% цих платень покривається в ЗДА із урядових субсидій, прибутки компаній спадають, а професійні спілки домагаються дальших підвишок, і позиція Америки на міжнародному ринку щораз гіршає.

Американське торговельне мореплавство заникає, підриваючи і мілітарну безпеку цієї країни. Єдиним виходом із цього катастрофічного положення є підсилена автоматизація, а цього професійні спілки ніяк не хочуть.

А в залізничому транспорті тим часом вариться. Залізничі компанії хочуть модернізувати і автоматизувати транспорт, щоб уникнути банкрутства внаслідок високих робітничих платень і вдержування застарілих, нікому непотрібних місць праці. І хоч Найвищий Суд признав за залізничими компаніями право- модернізуватися коштом ліквідації цих непотрібних внаслідок автоматизації місць праці, робітничі спілки не хочуть на це погодитися і погрожують страйками. Президент визначив окрему комісію, яка має шукати способу мирним шляхом полагодити цю справу. Про це вже писалося в попередніх статтях „Свободи".

Подібний господарський парадокс спостерігається на сільсько - господарському відтинку, де уряд має великі турботи при добрій економічній ситуації.

Але парадоксальним є також факт, що у висліді величезних капіталовкладів для модернізації народного господарства за останніх кілька років, які, з одного боку, високо піднесли його продуктивність і потенціял, а з другого боку причинилися до погіршення на ринку праці, — американська промисловість має далеко нижчі зиски, як у п'ятдесятих роках. Відсотково нижчі зиски у відношенні до інвестиційного і продажевого волюменів ніяк не оправдують постійно зростаючих тенденцій на біржі, де від червня 1962-го року операції і ціни на акції ростуть, досягаючи рекордового рівня майже з кінця листопада 1961 року.

Фахівці визначають кілька причин звишкової тенденції на біржі. Острах перед інфляцією спонукує публіку вкладати більше грошей в акції. (Між іншим, також селективне підвищення цін на деякі роди сталі мусить збільшити і прискорити інфляційну пресію). Звишкові тенденції на біржі сприяють дуже зисковним операціям, і кожному хочеться скористати із доброї ринкової ситуації, підбиваючи ціни і спекуляційний гін. Але такому біржовому ростові скоріше чи пізніше мусить прийти кінець. Він може бути наглий у формі біржового краху або повільний. Одначе, завжди це означатиме загальне захитання на ринку.

І тому ні уряд, ні економісти не можуть бути надто оптимістично настроєними у наявності ринкового росту. До осени ще далеко, ще можуть трапитися різні несподіванки. А при цьому економічне життя повне парадоксів.

А. Запдітний

РІЛЬНИЦТВО В СССР

Що російські комуністи не вспіли дотепер розв'язати в СССР аґрарної проблеми про це знає кожний український читач, бож на Україні робили кремлівські верховоди найбільше жорстокі й нелюдські заходи, включно з голодом 1932 - 33 рр., щоб накинути українському селянинові утопійну аґрарну доктрину. Ні тиск величезної тоталітарної, державної машини, ні обернення селян у червоних кріпаків не дали помітних успіхів. СССР є країною, де постійно бракує харчових продуктів, країною нужди сільського населення, не зважаючи на великі природні багатства, на великий земельний фонд, придатний до управи.

Такою ясною не була ця справа для американського загалу. Поза науковими дослідниками, широкі кола населення знали про СССР тільки те, що там панує хронічна аґрарна криза, але вони не мали конкретного уявлення, яка гостра ця криза, як проходять там аґрарні процеси і чому вони привели до такого стану.

Цю проґалину заповнила 34-членна група американців з Вірджінії, яка вліті минулого року проїхала 15 000 миль, протягом трьох тижнів досліджуючи аґрарні відносини в европейській частині СССР. В склад цієї групи входили особи, пов'язані з різними галузями сільського господарства, як фармери, молочарі, садівники, м'ясарі, фабриканти рільничих машин та представники дослідних станиць. Всі вони їхали своїм коштом і не залежали від будь-якої американської державної установи. Повернувшись із поїздки, вони склали змістовний звіт і через пресу подали його до загального відома.

Головні думки цього звіту такі:

Не зважаючи на всі спроби совєтського уряду ввести до рільництва наймодернішу машинерію, ми зустрічали, побіч неї, господарське знаряддя, яке було в ужитку в Єгипті за часів фараонів. Ми бачили на полі трактори, за якими жінки розбивали бур'яни короткими дерев'яними вилами. Ми обсервували готові до жнив комбайни, а біля них плуги, що їх тягнули воли і корови. Ми бачили, як жінки ходили по полю і збирали колоски так, як це робила Рут в біблійних часах.

Не можна сказати, щоб в СССР не робилося наукових дослідів в аґрикультурі. Є там багато дослідних станиць, вони обмінюються своїми спостереженнями, але все те якесь доривочне, всюди слідно брак потрібного устаткування, машин, хемікалїів і практичного застосування наукових дослідів. Без перебільшення можна сказати, що стан рільництва в СССР тепер такий, який був у ЗДА 50 років тому.

З поведінки підсовєтських рільників пробивається брак заінтересування до їхньої праці. Це уважають американські аґрарники за кардинальну і найважливішу хибу совєтської аґрикультури. До цього висновку приводить їх постава американського фармера, який — з повним запалом, знанням терену, вмілістю орудувати складними машинами, з розрахунком осягнути такий прибуток, який би винагородив його труд, — довів до того, що в ЗДА дев'ять відсотків населення продукує достатню кількість сільськогосподарських продуктів для 91 відсотків, тоді як в СССР 47 відсотків населення, яке працює на ріллі, не встані дати ні собі, ні решті населення задовільної кількости хліба. До того ж американський фармер продукує таку велику кількість харчів, що споживач за 20 відсотків свого заробітку запевнює собі найкраще прохарчування, і, крім того, остаються поважні залишки, якими мусить турбуватися держава.

В СССР усе, що живіще і оборотніше, — сказано далі у звіті — кидає рільництво і старається дістатися до міст, до установ і фабрик, бо там життя легше. Очевидно, що таким людським матеріялом не можна багато осягнути.

Підсовєтські селяни мають для свого вжитку маленькі присадибні куски землі, що творять не цілих чотири відсотки всього запасу орної землі в державі, але на цих клаптиках землі вирощують вони 60% всього збору картоплі, 50% городини, 80% ясць і 47% м'яса — за офіційними совєтськими статистичними даними.

На Україні, кажуть аґрарники з Вірджінії, бувають час від часу посухи. Дощів випадає пересічно 20 цалів на рік, тоді як в ЗДА випадає їх у два рази більше. Україна, яка колись була шпихлїром Росії, може ним знову стати, якби на допомогу українському рільництву прийшло відповідне зрошування.

Великою перешкодою для раціоналізації господарювання в СССР є величина оперативних одиниць: радгоспи мають пересічно по 58 000 акрів, колгоспи — по 14 000 акрів, тоді як пересічна американська фарма має 220 акрів.

Селяни назагал мало мають їжі, але виглядають здорово. Одяг дуже незугарний і нетривкий. Всюди слідний брак товарів і можливостей розваги. Заробітна платня низька, а ціни високі. Житлові умовини дуже злі. Впадає в очі брак засобів охорони здоров'я.

Назагал положення селян тепер дещо краще, як було колись. Росіяни — сказано в звіті — ніколи не знали волі і тому не відчувають її відсутности. Це, очевидно, відноситься до етнографічної Росії - Московщини, бо неросійські народи довший або коротший час жили вільно і знають ціну волі.

Три речі тримають росіян разом: праця і, страх перед голодом — кожний мусить працювати, щоб їсти; страх перед війною і обіцянки, що колись буде ліпше.

Не зважаючи на невдачі і на недомагання, Совєти роблять поступи в аґрикультурі, і вільний світ їх легковажити не сміє. Комунізм — це не тільки форма влади, це зовсім новий економічний і суспільний порядок. Вільний світ може перемогти комунізм здоровою економікою, приватною власністю з виглядом на прибуток, пошануванням конституції і глибшими релігійними й моральними почуваннями, — кажуть в кінці свого звіту американські аґрарники.

Якщо візьмемо до уваги факт, що колгоспи й радгоспи, що їх оглядали американці, були наперед підготовані для цих відвідувачів, то прийдемо до висновку, що їх спостереження майже вповні покриваються з далеко темнішими кольорами української оцінки совєтської аґрикультури.

Траґедія селянської верстви в СССР взагалі, а українського селянства зокрема не проходить для російських імперіялістів безкарно. Мариво голоду стримує їх передусім від будь-яких аґресивних виступів, які могли б привести до війни. Нужда і безпросвітна неволя селянства є яскравим симптомом смертельної недуги, що завжди приводила до гробу великі імперії в минулому. Напевно не буде вийнятком з цього загального правила і сучасна червона російська імперія.

Труднощі з Корпорацією Комунікаційних Сателітів

Вашингтон. — Конґрес минулого року погодився на те, щоб зорганізувати приватну Корпорацію Комунікаційних Сателітів, які мали б здійснювати програму світової радіової і телевізійної комунікації за допомогою комунікаційних сателітів. 1-го лютого Корпорація почала працювати винанявши за $1,400 місячно дім колишнього амбасадора до СССР Джозефа Е. Дейвіса, та вибравши управу. Голова Корпорації Ліо Д. Веля дістає по $125,000 річної платні, а виконний урядовець д-р Йосиф Чарик — по $80,000 річно. Давніше представники Корпорації заявили, що комунікаційна сателітна система працюватиме вже коло 1965-го року, тепер виявили, що не станеться це скоріше, як 1967-го року, бо виринають нові технічні труднощі. Рахуються також із тим, що виринути можуть також і політичні труднощі, бо не знати, як окремі держави ставитимуться до Корпорації Комунікаційних Сотелітів. Конґрес не є вдоволений із того, що уряд цієї країни витратив великі суми на продукцію сателітів, але керувати комунікаційною програмою мають приватні комунікаційні корпорації.

Зенон Зелений

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ (ОУПК)

ЗВІТ ГОЛОВИ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ ВІДДІЛІВ ОУПК 24-го ЛЮТОГО 1963 р.

(1)

За останніх три роки призбиралось чимало до звітування. Щоб зробити звіт цей проглядним, поділю працю Головної Управи у цьому реченці на два роди — праця загальна й детальна.

До першої зарахую: комісії, конференції, сходини, наради й видання, а до другої — імпрези, виставки, показові лекції і допомогу батькам і школам.

Плян праці, намічений Головною Управою на три роки, був досить широкий, тому Управа рішила вести роботу з допомогою комісій і комітетів. Упродовж звітового часу було їх вісім.

До хвилини створення окремого відділу ОУПК в Торонті, тобто до Надзвичайних Загальних Зборів, які відбулися 19 травня 1961 р., діяла в Торонті окрема Комісія ОУПК для місцевих справ, яку очолював дир. Д. Гевко. Того ж дня Збори вибрали його головою торонтського відділу. При цій нагоді згадаю про відділи ОУПК в Монтреалі й Вінніпеґу. Обидва Відділи існують від 1960 р. Відділ в Монтреалі очолює дир. Я. Двожак, а в Вінніпеґу — пані Е. Когут. Відділи в Торонті і Монтреалі прислали на нинішні збори свої звіти, а секретар вінніпезького відділу, пані І. Качор, повідомила, що через недугу голови річні збори не відбулися й тим самим з цього відділу звіту нема.

Другою комісією, яку ми створили 26 лютого 1960 р., була фільмова комісія у складі дир. Д. Гевка і д-ра В. Луцева, доповнена пізніше інж. Тонею Горохович, мґр. І. Манастирським і інж. С. Гелою. Її завдання було приготовити матеріяли для фільмових репродукцій, призначених як дидактичний посібник до навчання українознавчих предметів у рідних школах і на українознавчих курсах. Праця над фільмом тривала півтора року і, після перевірення матеріялів доповняльною комісією, фільми були виготовлені й віддані школам до вжитку. Разом ми виготовили 29 чорно-білих фільмів по 36 знімок у кожнім, що дає 1 044 образи плюс один кольоровий фільм (36 образів) з писанками для ознайомлення дітей з народним мистецтвом.

У березні 1960 р. постав при Головній Управі Комітет організації імпрез для дітей. Першим головою цього комітету була п. В. Ревуцька, другим п. Н. Стольська і третім пані В. Лучків. На цей рік очолив його мистець М. Левицький. В 1960 році комітет зорганізував дитячу імпрезу „В країні казок" з участю 7 мистців, в 1961 р. „Музичний вечір для дітей" з участю 10 мистців і в 1962 р. випустив довгограйну платівку з піснями і казками, у якій взяли участь 40 шкільних дітей і 17 солістів і піяністів. Комітет існує далі і цього року заскочить наших дітей милою несподіванкою.

Черговою комісією була і є Рецензійна комісія під проводом дир. С. Паладійчука. Її завданням є рецензувати підручники й допоміжну літературу для рідних шкіл, що йде до друку під фірмою ОУПК чи інших видавництв. В звітовому періоді комісія дала оцінку на буквар д-р К. Вагилевича (реферувала п. Іванна Петрів), на „Загадки" Б. Федчука (дотепер вийшли 4 книжечки, що їх рецензували пані І. Петрів і проф. Т. Залеський), на буквар д-ра К. Кисілевського і читанку для 2-ої кляси рідних шкіл, виданих Шкільною Радою при УККА (рец. п. І. Петрів і мґр. Марія Кінасевич) і на дальші читанки для кляс 3 і 4-ої автора Мацюка, вид. Шкільної Ради УККА (рец. п. Я. Козловський і п. М. Кінасевич).

Редакційна комісія, яку очолює ред. П. Гавриш, з хвилиною здержання видання журналу „Рідна Школа" не має навантаження.

Програмову комісію очолював голова ОУПК, з тим, що вона була поділена на секції: мовну, історичну, географічну і мистецьку з окремими керівниками для кожної. Ці комісії працюють сесіями. Програмова комісія перевидала програми для рідних шкіл (3-тє видання) і передруковує такі ж для українознавчих курсів (2-ге вид.).

Комісія для виготовлення меморіялу до міністра освіти в справі дозволу викладати українську мову в середніх школах (гай-скул), створена 21 березня 1960 р. під проводом адв. М. Романюка, по скінченій праці і внесенні меморіялу, перестала існувати. Міністер поставився до меморіялу прихильно, відписавши нам, що наші домагання слушні, але в демократичній країні такі справи треба починати знизу, тобто акцію повинні організувати батьки. Тоді намітили ми школу Гамберсайд Коліджет, до якої ходить понад 150 дітей українського походження, здебільша членів Пласту і СУМ'у. З їх допомогою ми повідомили батьків про сходини в цій справі, які призначено на 30 вересня 1960 р. На сходини явилося 60 осіб, які вибрали Комітет в особах: пань Анни Кучерепи і д-ра Ірини Нітефор та д-ра С. Кучменди. Лист до Шкільної Ради в справі дозволу викладати українську мову в цій школі підписало 56 батьків. 14 жовтня цього ж року д-р С. Кучменда вручив той лист представникові Шкільної Ради. На нього донині нема відповіді. На наше прохання цією справою зайнявся Відділ КУК і Централя у Вінніпезі й наші делегати з'ясовували її в жовтні м. р. на Конґресі КУК і на Крайовій Шкільній Конференції в Вінніпеґу.

В серпні 1960 р. ОУПК створило ініціятивну групу, яка започаткувала видання „Археології України". На громадських сходинах, скликаних в цій справі, створено окремий комітет, до якого ввійшло 12 осіб, у тому числі 7 педагогів-членів ОУПК, 2 члени-прихильники ОУПК і 3 відомих громадян. Головою комітету вибрано мене. І сам автор книжки є членом нашого Об'єднання. Через 18 місяців книжка об'ємом 790 сторін з 372 ілюстраціями, 18 мапами і 4-ма кольоровими таблицями появилася друком.

23 вересня 1961 р. створено з ініціятиви ОУПК Правописну Комісію для впорядкування правописної практики. Її теж очолив голова ОУПК. Завдання комісії — призбирати думки вчених, науковців і діячів культури в справі правопису. На наші звернення до сьогодні відгукнулось уже 30 осіб. Комісія вмістила дві інформації в пресі і підготовляє третю, в якій подасть голоси заінтересованих цією справою осіб. Одночасно Комісія звернулася до НТШ і УВАН з проханням створити фахову комісію, яка мала б виготовити потрібні праці і передати їх Організаційній комісії для друку під маркою фахової комісії НТШ і УВАН. Канадійське НТШ і УВАН, а також Наукова Рада в Канаді, акцептували наші пляни і Централя НТШ в ЗДА повідомила нас, що Філологічна Секція НТШ готова приступити до праці, тільки УВАН в ЗДА не дала дотепер відповіді. Однак сподіваємось, що і її внедовзі отримаємо, і тоді зачнемо журитися фондами на видання.

При цьому мушу згадати, що в 1960 році ОУПК дало початок Виховній комісії для виготовлення проєкту Української виховної системи в вільному світі. До тієї Комісії нам удалося запросити 5-ох дійсних членів НТШ і УВАН і 6-ох досвідчених педагогів. Комісію очолює голова ОУПК. Комісія увійшла в контакт з майже всіми нашими чільними педагогами у вільнім світі й призбирала вже досить матеріялів для проєкту, який остаточно редагує проф. Е. Жарський в Ню Йорку.

МАТИ ЗИНОВІЯ



Бл. п. Мати Зиновія, ЧСВВ

Вістка про смерть матері Зиновії потрясла мене до глибини душі. Бл. п. мати Зиновія, сповнена любов'ю до Української Церкви й поневоленого Українського Народу, як настоятелька монастиря СС Василіянок у Філядельфії, довгі роки з віддані́стю і посвятою опікувалася бідними дітьми сиротами, які були приміщені в сиротинці згаданого монастиря.

Я не можу забути свого приїзду до Філядельфії в 1930 році на першу лекцію українських танків. Приїхав я тоді до Горожанського клюбу при вулиці Франклін. Велика заля була переповнена вщерть. Мене представив сотник Теодор Федусь такими словами: — дорогі українці, мешканці Філядельфії. Представляю вам п. Василя Авраменка, колишнього вояка армії УНР, як мистця сцени — артиста і танцюриста. Як я вийшов на сцену, вся публіка якби на команду встала і привітала мене оплесками, перемішуваними з окликами „Слава!". Я був зворушений і мені було важко промовляти. Дивлячись потім на переповнену залю, я зауважив, що у першому ряді сиділи монахині. Було їх може з десять. Це мене здивувало і в думці я сам себе питав, що ті монахині тут роблять, чого ж вони прийшли, як я маю говорити про танцювальне мистецтво. І зараз же пригадався мені Львів і монахині, які там приходили до мене на лекції танків, щоб потім учити українських танків дітей - сиріт, які були приміщені в сиротинці. Нагадав я собі й опікуна того львівського сиротинця Великого Митрополита графа Андрія Шептицького, який допоміг мені втекти до Чехії. У тому часі поляки мене арештували і комісар польської поліції, Кайдан, зобов'язав мене стати полякам на службу, тобто видавати, як тоді поляки казали, всіх „непожидних русінуф". Три дні після звільнення з польської тюрми я вже був у Чехії. Я щойно потім у Канаді від одного зі студентів теології довідався, що гроші, які я тоді одержав на дорогу до Чехії, були від Митрополита... Отож подумав я, невже ж і тут у Філядельфії є такі самі сестри, як у Львові, такі самі школи з українською мовою навчання.

Свою першу лекцію почав я від розповіді про те, як я у Києві став свідомим українцем, про те, як я вчився у Драматичній школі ім. М. Лисенка. Переповів я і про мою участь в підготові організації української державни, про мою участь в обороні УНР перед наступами ворогів, про побут у польських таборах полонених... Захоплена публіка часто оплесками перериваля мою доповідь.

А коли я приступив до властивої лекції з показом кроків, то публіка хиталася і тупала ногами, наслідуючи мої рухи. Як я глянув на перший ряд сестер, то мені здавалося, що вони також рухаються. Між ними посередині сиділа одна старша і я зразу подумав, що це настоятелька, ще це мати ігуменя.

Після закінчення лекції мене обступили. Обступили і добродія сотника, який записував зголошення танцюристів (зголосилося тоді понад сотню осіб). Я дуже здивувався, як до мене приступили сестри. Та старша, сказала, що вона є настоятелька й що називається Зиновія, запитала: — А що з нами маєте зробити? Не знаю — відповів я. То ж дорогий пан артисте, сестри запрошують вас на завтра на вечерю та щоб ви відвідали наших дітей у сиротинці, — сказала потім настоятелька. На другий день після смачної вечері я був у сиротинці при східній вулиці. Як я побачив сиріт, то пригадав собі свої дитячі літа, пригадав собі, що і я був сиротою.

У сиротинці у Філядельфії вчив я українських танків. Танцювати тоді навчилося багато дітей. Сестри допомагали. У тих роках ще не було пластинок і музику до танців треба було виводити язиком, треба було телліхати. Мати Зиновія все була на моїх лекціях. Одного разу, як побачила, що мені вже важко пригравати язиком, виручила мене своєю знаменитою грою коломийки на фортепіяні. Боже, сказав я, мати настоятелька так чудово грає на фортепіяні, це не гріх, бо ангели так само грали на гуслях.

Виступи дітей зі сиротинця стали скоро відомі. Сестри зі своїми дітьми танцюристами зробили були турне по всій Америці. Прядбані гроші з танцювального турне пішли на сиротинець.

Мати Зиновія була людиною дуже побожною, скромною і надзвичайно працьовитою. Ніколи не чекала на подяку за свою працю, на признання. Вона працювала з любови до Бога, до Церкви і до українського народу.

Хочу вірити, що знайдуться такі, які про життя і працю Матері Зиновії, про життя і працю СС Василіянок видадуть книжку, яка буде для СС Василіянок подякою за їхню працю, а для інших доросвітом і прикладом до наслідування.

Вічна тобі пам'ять, Мати Зиновіє, честь і слава Твоїй родині, що видала таку дочку Української Церкви й Українського Народу.

Василь Авраменко

Клюб львов'ян у Шикаго

Від кількох років існує в Шикаго організація, що назвала себе „Клюбом львов'ян". Товариство, аполітичне, але патріотичне, соборне, бо чимало туди належить людей, що їхні батьки походять з Наддніпрянщини, та вони народилися у Львові. Воно є регіональне, бо об'єднує колишніх мешканців Львова. Товариство поцастило об'єднати людей всіх політичних напрямків і віровизнань навколо найсильнішої ідеї — любови до рідного міста.

Клюб львов'ян виявив велику рухливість та активність на терені Шикаго. Протягом року Клюб влаштував кілька культурно - розвагових імпрез, що надовго залишаться в пам'яті нашої української громади.

Як найзамітніші імпрези, які притягли масово українців, можна назвати весняний виступ торонтської артистичної трупи під керівництвом Володимира Довганюка, яка дала прекрасну сценічну ревію „Раз козі смерть". Наші канадійці, колишні львов'яни, своїм виступом в Шикаго з'єднали собі чимало симпатиків. Їхня ревія була одною з кращих на терені нашого міста.

Восени заходами того ж таки Клюбу львов'ян влаштовано імпрезу в залі школи Шопена, виконану артистами „Веселого Львова".

Уже ввійшло в традицію Клюбу щороку запрошувати „Веселий Львів" до Шикаго. На цей раз артисти - львов'яни, дали постановку під назвою „До трьох разів штука". Наші колишні львов'яни направдi сподобання шикагоської публіки, виявивши себе сценічно молодим ансамблем, театром щирої усмішки та легкої львівської безжурности.

Артисти І. Лаврівська, М. Лисяк, Я. Пінот-Рудакевич і Ю. Лаврівський та їхня добірна сценічна дружина з місця знайшли контакт з шикагоською публікою і цілу програму тримали глядачів у напруженні. Другого дня Клюб львов'ян влаштував літературний виступ письменника Олега Лисяка.

Клюб львов'ян в кінці листопада минулого року перевів надзвичайно цікаву і оригінальну імпрезу під назвою „Їзда по Львові". Це був першим, неповторний вечір, який збирав членів Клюбу та понад півсотки гостей. Зібрані намагалися пригадати собі, як найкоротшою дорогою дістатися з Клепарова на Підзамче, якими вулицями треба перейти з Центросоюзу до банку „Дністра" тощо. Це була ніби гра на найкращу пам'ять, а разом з тим — це була тепла і мила пригадка колишнім львов'янам про подробиці рідного міста. Цікаво, що на цій імпрезі виказав найсвіжшу пам'ять і глибокі знання подробиць Львова не зовсім свіжий за віком проф. І. Витанович. І який заслужено дістав дві перші нагороди. Пані, члени Клюбу або друзі членів, приготували добру перекуску і напої, чим і закінчився той милий вечір, вечір любови до Львова.

Треба згадати і головних львов'ян в Шикаго мас вже виробленну свою добру марку і бере активну участь в громадському житті та плекає серед свого членства почуття любови, патріотизму до рідного гнізда.

Треба згадати і головних промоторів і рушіїв Клюбу львов'ян.

Головним промотором і керівником товариства є активний давній львов'янин п. Роман Яценків, де менше енергії і віддані Клюбові є слідуючі львов'яни (-нки): Іван Бабій (кол. знаний наколесник СТ „Україна"), Володимир Галушка, Софія Дачишин, Анна Косачевич, Адріяна Лапичак, Дарія Менцінська, Евстахій Ільницький, Петро Петруняк, Галина Ривак, Роман Савка, Юрій Теодорович, Богдан Фостяк, Євген Филипович та Омелян Яценків.

Провід Клюбу доклав багато старань, щоб започаткувати новий рік веселою забавою. У гарно декорованій залі зібралося на забаву понад чотири сотки шикагоської публіки. Головну масу становили, звичайно, львов'яни, але не бракувало й їхніх симпатиків з усіх територій України, які при чудовій оркестрі В. Чижина бавилися до пізньої ночі. Забава проходила не лише в танках, але були співи місцевих артистів (п. Віра Сурівка) і інші культурно-розвагові точки. А найбільшою атракцією вечора був виступ невеликої, але назвичайно добре зіграної, оркестри лікарів під своїми кількома музичними точками надали оригінальности і повного задоволення глядачам.

Оркестра лікарів виступала в складі докторів А. Хребтовський, В. Кассараба, О. Шандра, З. Семків, В. Трухлий та мгр. Ю. Голубович. Ю. С.

Д-р ВОЛОДИМИР РУДНИЦЬКИЙ ПЕРЕЙШОВ ОПЕРАЦІЮ

Філядельфія. — Голова Літературно-Мистецького Клюбу і Шевченківського Комітету у Філядельфії, Па., д-р Володимир Рудницький, перейшов у п'ятницю, 19 ц. м. поважну операцію ший, що відбулася щасливо і не виявила ніяких загрозливих клітинних змін. Слід сподіватися, що Вол. Рудницький хутко повернеться до повного здоров'я і до праці в названих активних організаціях.

Життьове забезпечення це також ощадність. В потребі одержите позику на свою грамоту. Забезпечіться в Українському Народному Союзі.

Згадка про суспільного діяча в Дрогобичі

Дорогою через Філядельфію, Канаду дійшла до нас сумна вістка про смерть бл. п. Олександра Горницького з Дрогобича, званого „паном директором". — Олександер Горницький помер 14-го лютого 1961-го року в Дрогобичі у 87-му році життя.

Батько покійного був паромом в селі Улично в Дрогобицькім повіті. Після закінчення середньої школи записався був покійний на ветеринарію, але перервав студії і перейшов на державну службу до податкового уряду в Добромилі, Підбужі, а відтак в Дрогобичі.

Враз активну участь у відбудові української державности, за що попав був до тюрми після окупації Східної Галичини поляками. Після звільнення із тюрми продовжав службу в податковому уряді в Дрогобичі і там перейшов на емеритуру в ранзі скарбового надрадника, ще за Польщі.

Ціле своє життя близькими його серцю були сироти. Свого часу знана була не тільки в Дрогобичі, але майже в цілій Західній Україні Українська Захоронка в Дрогобичі. Основником і довголітнім головою цієї захоронки був покійний Олександер. Із членських вкладок, продажу лісів державної клясової льотерії, приходних і принагідних збірок, які він сам дуже часто переводив — удержувалася ця захоронка.

Покійний в часі своїх вакацій перевів збірку на будову літнього відпочинкового дому „Вілли Ольга" в Підбужі в гарній кліматичній околиці, недалеко Дрогобича. Збірку за цю відлюдно переводив покійний у цілій Східній Галичині, а жертводавців вписував в „Золоту книгу". Були там, як жертводавці і наші списки і інші визначні особи. Великі заслуги для літниська „Ольга" положила дружина радника суду п-і Ольга Стефанович, тому і назва літниська „Ольга". Велика дяка їм за цю благородну поміч.

В захоронці діставали приміщення, опіку і виховання сотки сиріт, з яких часть покінчила вищі школи, часть стала добрими ремісниками та корисними громадянами. Певно багато колишніх вихованків захоронки є порозкидувані по світі, і коли прочитають ці рядки, добрим словом згадають свого добродія, званого „паном директором".

Покійний був повним абстинентом не тільки від алкоголю але і від тютюну. В дусі „Відродження" виховав власних дітей і старався при кожній нагоді поширювати ідею тверезости, говорячи: „П'яний раб не чує бряжчу кайдан". Сам часто нарікав, що щойно у 30 році життя став повним абстинентом.

Дожив глибокої старости та заневидів на старості літ і помер на запалення легенів в Дрогобичі, де і похоронено його тлінні останки. Оставив в смутку дружину, двох синів і дочку. Так відійшов чоловік, який майже половину життя посвятив українським сиротам.

Хай рідна земля буде йому легкою, та вічна пам'ять йому серед тих, які його знали.

Д-р Іван Лазор

Українські значки на американській філятелістичній виставці

Щорічно весною Боффало має нагоду оглядати велику філятелістичну виставку, улаштовану філ. клюбом Амер. Ветеранів, яку відвідує пересічно 20 тисяч зацікавлених філятелістикою чи нумізматикою.

Вперше ц. р. на нашому терені появилися на виставці українські значки, розміщені на 6 таблицях. У програмі виставки подано наші значки під державою „Україна". Відвідувачі, в тому числі багато українців, з увагою та зацікавленням оглядали українські значки.

В березні з нагоди Шевченківського Свята улаштовано в Домі „Дніпро" Українську Філятелістичну Виставку з ініціативи Клюбу Укр. Філятелістів при допомозі місцевих філятелістів. Головну частину виставки присвячено Т. Шевченкові. Чисельні відвідувачі мали нагоду оглянути-майже всі видання нашої філятелістики.

Обі виставки зацікавили приявних, в тому числі молодь, українською філятелістикою, яку варта збирати не лише з мотивів чисто філятелістичних, але також політично - пропагандивних та національно - виховних. Побажання до наших провідних філятелістів, об'єднань і клюбів, щоб вони більше і частіше пропагували українську філятелістику та постаралися, щоб видання укр. філ. можна було набувати чи дорогою кореспонденції, оголошуючи списки значків та подаючи ціни на них, чи організованим місцевих пунктів продажу наших фіп. видань. Видавання дешевого філ. журналу дуже заактивізувало би українську філятелістику. О. Б.

Школа Українознавства в Дітройті на пам'ятник Т. Шевченка

Вже від ряду літ привчають ся діти Школи Українознавства Т-ва „Рідна Школа" у Дітройті — Схід ділового патріотизму, жертвуючи кожного тижня свої дрібні ощадності для потребуючих дітей - ощаденців в Європі. — Досі зібрано і вислано поверх 2,000 долярів.

Учителі подбали про те, щоб учнів заінтересувати побудовою пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, але не тільки словами, але й конкретним ділом. В суботу, 6-го квітня проведено під час навчання поголовну збірку дрібних пожертв. Зібрану суму 125 долярів вислано Комітетові Побудови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Збірка продовжуватиметься і після Великодня.

В справі Альманаха, присвяченого Городенщині

Довідуємося, що зроджений перед двома роками на з'їзді в Торонті плян видання книги, присвяченої Городенській землі, наближається до свого здійснення. Досі зібрано поважну кількість матеріялів, що відносяться до археології, географії й історії Городенщини, або мають зв'язок з культурним, економічним чи політичним життям. Значна частина матеріялів зображає минуле і працю гімназії Рідної Школи, яка виховала в своїх мурах сотні українські патріотичної молоді.

Зібрано ряд описів і спомин про окремі села і цілі райони, як Обертинщина чи Чернеличчина. Прибрано коло сотні знимок, що з них більшість має сьогодні історичне значення.

Досі надіслали свої праці, або працюють над ними, такі автори: о. шамбелян Р. Добрянський, о. сенр. сопак М. Голинський, проф. Я. Пастерняк, проф. М. Загайкевич, проф. Р. Міхняк, проф. К. Тучапський, проф. М. Бачинський, д-р В. Рудницький, д-р В. Яшан, п. Д. Пісецький, п. М. Білик - Попкова, п. І. Шевчук, дир. Ю. Ройк, п. В. Грабець, д-р О. Шкляр, п. А. Іваночкова, проф. П. Камінецький, п. М. Велигорська, п. І. Боднарчук, інсп. Д. Гевко, мгр. О. Яворська-Копач, інсп. І. Василишин, д-р М. Марунчак.

Зібраний вже матеріял можна доповнити цікавими й різнородними споминами, документами та світлинами. Відповідно оформлені матеріяли будуть незабаром віддані до друку.

Редакційна Колегія просить всіх людей доброї волі зголоситися для обговорення заторкнених проблем.

Окремо звертається вона до всіх, кого доля зв'язала з рідною гостинною Городенщиною, щоб вони надіслали свої спомини, і цим причинилися до повного зреалізування цієї цінної публікації.

Зголошуватися належить на адреси:

в Канаді:
Мгр. Олександра Яворська-Копач,
175 Briar Hill,
Toronto, Ont.
або
Д-р Михайло Марунчак:
116 Noble Avenue,
Winnipeg 5, Man.
у ЗДА:
Іван Василишин:
41-61 70 St.,
Woodside, L. I. 77, N.Y.

МУН в Шикаго влаштовує курс

Шикаго. — В найближчу суботу і неділю, 27 і 28 квітня, тут відбудеться організаційний курс Молоді Української Націоналістичної (МУН) з районів Міннеаполісу — Ст. Пол, Дітройту, Клівленду, Рачестеру і Шикаго. Завданням курсу буде приготовити організаторів молоді. Передумовою участи в курсі є 18 років життя та деяке знання української історії. У програмі курсу є лекції про значення МУН і націоналізму, як вивчати історію, загрозу комунізму та організаційні і адміністраційні проблеми. Передбачені також розвагові імпрези і „Свячене", що його влаштує для учасників курсу місцевий відділ ОДВУ. Приміщення для курсантів подбають місцеві відділи МУН, ОДВУ і УЗХ. На курсах вчатимуть досвідчені діячі МУН під проводом проф. Мирона Куропася, на адресу якого (2315 Вест Шикаго евеню) і повинні зголошуватися заінтересовані курсами.

Подорожчають корабельні квитки на подорож до Европи

Ню Йорк. — Директор корабельної компанії Норт Джерман Ллойд Ричард Бертман повідомив, що на зборах Атлантійської Корабельної Конференції ухвалили збільшити ціну за їзду кораблями з Америки до Европи і навпаки на 1.7 відсотка до 4.9 відсотка теперішних цін. До цієї Конференції належать 24 корабельні лінії. Ціни мали б обов'язувати від 1-го січня 1964-го року. Висота збільшення цін квитків залежна від сезону подорожі. Подорожчала їзда кораблями тому, що зросли кошти вирмування пасажирських ліній. В практиці збільшення ціни винесе від дол. 10 до дол. 15. Літній сезон триває для їзди до Европи від 1-го травня до 7-го серпня, а для їзди з Европи до Америки від 1-го липня до 7-го жовтня.

✝

Ділимося сумною вісткою, що в середу, 24-го квітня 1963 р. після короткої і наглої недуги, упокоївся в Бозі

ПРОТОЄРЕЙ

ЄВГЕН МІЛЯЩКЕВИЧ

настоятель церкви св. Покрови в Ню Гейвен, Конн.

ПОХОРОНИ Покійного відбудуться на цвинтарі в Бавнд Брук, Н. Дж. в СУБОТУ 27-го КВІТНЯ ц. р. Початок похоронних відправ о год. 9.30 ранку в церкві св. Андрія в С. Бавнд Бруку.

Вічна Йому Пам'ять!

КОНСИСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ в США

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО

Осипа Вільгельма ХОМИ

— будуть відправлені —

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

у вівторок, дня 30 квітня 1963 р.

У церкві св. МИХАЇЛА у НЮ-ГЕЙВЕНІ о год. 8-ій рано

У церкві св. ВОЛОДИМИРА у СТЕМФОРДІ о год. 6.45 рано

Приятелів та Знайомих просимо про молитви за спокій Душі Покійного.

РОДИНА

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої найдорожчої і незабутньої ДРУЖИНИ І МАМИ

бл. п. Еви ЗИМАН

буде відслужена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

в суботу, 27-го квітня 1963 р.

о годині 8-ій рано в ШКІЛЬНІЙ КАПЛИЦІ при Бентлей евеню в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

про що повідомлюють Приятелів і Знайомих

ЛЕВ ЗИМАН — муж з ДІТЬМИ

В 10-РІЧЧЯ СМЕРТИ

св. п. інж. Володимира

МАЛЕВИЧА

який відійшов від нас 29-го квітня 1953 р., буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в неділю, 28-го квітня 1963 р.

о годині 8.30 рано в церкві св. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ на С. С. в ПІТСБУРГУ.

Прошу Його добрих Приятелів відмовити бодай один Отченаш за нього.

З ЦІЄЇ НАГОДИ ЖЕРТВУЮ НА ТАКІ ЦЕРКОВНІ І НАРОДНІ ЦІЛІ:

На українську католицьку Катедру у Філядельфії	$100.00
На Наукове Т-во ім. Т. Шевченка	100.00
На англомовну Енциклопедію для Карнегі Інституту під ім. Vladimir Malevich	50.00
На видання книжки „Теребовля"	50.00
На Т-во Українських Інженерів на руки інж. Тимяка	25.00
На СФУЖО на руки п-і Ірини Павликовської	25.00
На церкву св. Івана Хрестителя в Пітсбургу	25.00
На „Українську годину" радіопередач п. Комічака, що її Покійний під час своєї довгої недуги щонеділі вичікував	25.00
На видання книжки п-і Сулими Бойко в Мюнхені	25.00

Дякую всім Приятелям, хорові і всім Добрим Людям, які помогли моїм дітям за моєї неприсутности, бо тоді була в шпиталі, відпровадити їх Тата на вічний спочинок.

МАРІЯ МАЛЕВИЧ з дітьми СТЕПАНОМ, БОГДАНОМ, ДОЛЕЮ і ОЛЕЮ

З КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

2 лютого в приміщенні Академії відбувся вечір-концерт, якого метою було збільшення матеріяльних ресурсів фонду ім. Дм. Дорошенка при УВАН у ЗДА. Фонд цей має за завдання допомагати літнім та хворим науковцям, залишенцям в Европі, та їх вдовам. Програма концерту складалася з української вокальної та інструментальної музики і мистецького слова.

Вечір відкрив президент Академії проф. О. Архімович. Він подав присутнім історію Фонду ім. Дм. Дорошенка, заснованого у 1950 році. Досі зібрано понад $ 1.500. Зібрані гроші висилалися до Европи.

Кошти Фонду надходять з таких джерел: збирання грошових пожертв за допомогою підписних листів, влаштовання вечерів-концертів на цю мету, збірки під час інших вечерів, що відбувалися в Академії, тощо.

Крім даних про Фонд ім. Д. Дорошенка подано інформацію про попередні спроби утворити фонди допомоги вченим і письменникам. Так в Трентоні організовано „Т-во Допомоги письменникам-еміґрантом". Цікаві матеріяли про діяльність Т-ва зберігаються в Архіві Академії. Частину їх показали на спеціяльно му стенді під час вечора-імпрези.

Про теперішній стан Фонду та можливості на майбутнє подала відомості Голова Комісії Фонду д-р Н. Синявська. Вона також спинилася на тяжкому стані, фізичному та матеріяльному, кількох наших заслужених осіб, в першу чергу вдови покійного першого Президента УВАН проф. Дм. Дорошенка. Його дружина Наталія Дорошенкова, що була драматичною артисткою Українських Державних Театрів у Києві, знаходиться тепер у шпиталі в Мюнхені, після тяжкої операції. Тяжку операцію перебув Президент УВАН у Німеччині, профес. Петро Курінний. Наш заслужений історик проф. Наталія Полонська-Василенко (Моргун) також потребує підтримки, як і вдова Лариса Новіцька та Віра Ернст, а також інші. Всім їм, заходами фонду, вислано на Різдво невеличкі грошеві суми. Д-р Синявська підкреслила велике значення не тільки матеріяльної допомоги, але й моральної підтримки, що одержують у такий спосіб наші залишенці.

Щодо концерту, то треба відзначити перш за все позитивне явище, що всю програму було насичено мажорними тонами, що створювало відповідний настрій серед присутніх від самого початку концерту. Концерт почався сольом на роялі. Молода, здібна піяністка Марія Цісик виконала кілька творів Ф. Якименка та В. Барвінського. З великою експресією відомий скрипаль Володимир Цісик виконав „Сюіту" М. Фоменка та „Гопак" М. Мусоргського. Перший відділ закінчено з успіхом виступом артистки Л. Крушельницької, що прочитала оповідання О. Литвин „На мене напали собаки".

В другому відділі виступив артист Йосип Гірняк у своїй славнозвісній ролі Гриця Зозулі і, як завжди, викликав бурхливі оплески. Улюблениця слухачів Ганна Шерей виконала кілька жартівлитих українських народних пісень в аранжеровці М. Лисенка, М. Леонтовича та О. Кошиця.

Вважаємо за свій приємний обов'язок ще раз через пресу висловити сердечну подяку всім виконавцям, що брали участь у вечері: Лідії Крушельницькій, Марії Цісик, Ганні Шерей, Осипові Гірнякові і Володимирові Цісикові, які своїми мистецькими виступами спричинилися до успіху вечора. Належить ще підкреслити, факт, що вони із зворушливою готовістю відразу відгукнулися на запрошення і безкорисливо виступили на вечері.

При цій нагоді висловлюємо подяку паням, що взяли активну участь в організації вечора — пп. Г. Гермак і С. Наконечній та тим паням, що прийшли з допомогою: О. Гайдамака, О. Гудзовська, І. Крамарчук, З. Мацик, А. Нещадименко, О. Пащук і Т. Приходько.

Від імени Комісії Фонду допомоги науковцям ім. Д. Дорошенка — щиро дякуємо всім гостям, що своєю присутністю сприяли матеріяльному і моральному успіхові вечора. Сподіваємось, що і надалі українське громадянство відгукнеться на подібні заходи Комісії і допоможе полегшити невідрадне життя наших науковців та їх родин.

Член Комісії Фонду ім. Д. Дорошенка при Академії

Зі спорту

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ НА НАСТУПНУ НЕДІЛЮ

УСК Ню Йорк — С. К. Елизабет, мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу відбудуться в неділю 28-го квітня 1963, о год. 3.30 по полудні на грищі Українського Спортового Майдану в Коледж Пойнті, Н. Й.

„Тризуб" — „Юрик Тракерс" футбольні змагання за Чашу Луїса відбудуться в неділю 28-го квітня 1963 у Філядельфії. Час і місце покищо нам не відомі.

ВИСЛІДИ УКРАЇНСЬКИХ ФУТБОЛІСТІВ СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ

УСК Бріджпорт виграв минулої неділі, 21-го квітня свої змагання воковером, тому, що на визначені змагання не явився противник „Саґітаріо" з Гартфорду.

УСТ „Довбуш" Ню Гейвен виграв в цьому дні важні змагання на виїзді в Бріджпорті з тамошньою дружиною Мадярського С. К. з вислідом 5 : 1.

—o—

„ТРИЗУБ" — „ГОТА" 4 : 1 (2 : 0)

Філядельфія, 21 квітня. — До цих змагань за Чашу ЗДА виступив „Тризуб" у складі: Варварюк, Бородяк, Рач, Кравець, Ферейра II, Ілай, Нога, Ферейра I, Чижович, Манджіні, Олівер, Свич, Татоян, Яковина і Зоф. „Тризуб", хоч і почав з вітром, був змушений в перших хвилинах прямо перегризати „твердий горіх". „Гота" грала швидко, завзято і гостро. Щойно в 15-ій хв. Ферейра своєю бомбою з недалекої віддалі примусив воротаря „Готи" переступити ворітну лінію. Ці ворота з концентричної атаки нашого нападу при співдії помочі викликали оплески розентузіязмованої публіки. Мимо цього до других воріт, які впали десять хвилин пізніше зі стрілу Ілая з поза шістнадцятки, „Гота" була не дуже то гіршою від „Тризуба". По цих воротах „Тризуб" перебрав повністю ініціятиву і почав ґенеральну облогу воріт противника, до тої міри, що його не було видно на грищі до кінця першої половини.

По перерві „Гота" грала з вітром і двадцять хвилин намагалася за всяку ціну здобути ворота, але без успіху. В тому часі змагуни „Готи" почастували неодного нашого змагуна корками футболівок. В „Готі" грало шість репрезентантів НАФЛіґи. В 65-ій хвилині ще не підвівся „підкошений" Фрейра, як Чижович здобув треті ворота низьким стрілом у лівий ріг. Десять хвилин пізніше сильний піввисокий стріл Ноги воротар був змушений вибити руками і в цей мент надбіг Манджіні та вмістив м'яч головкою у сіти „Готи". На п'ять хвилин перед кінцем цих емоційних змагань „Готі" пощастило поправити вислід на 1:4. Цей вислід вдало „виворожив" Чижович на 24 години перед змаганнями у фірмі „Еко".

Слід з признанням ствердити, що всі змагуни без вийнятку виявили велике бажання перемоги. Перед „Тризубом" ще три гри до чемпіонату ЗДА і коли „Тризуб" його здобуде, чекає його, як першуна, нагода відбути турне по краях Орієнту на прямо ідеальних умовинах. Таке турне української дружини є справою дійсно великої ваги.

Яр. К-ий

—o—

ПАН - АМЕРИКАНСЬКІ ІГРИЩА

Започатковано Пан-Американські Ігрища в 1951 році в Буенос Айресі в Арґентині. Треті з черги Ігрища відбулися в 1959 році в Шикаґо, а цього року відбуваються від 20 квітня до 5 травня в Сан Павльо, Бразилія, четверті Пан - Американські Ігрища. Участь в них беруть 2,545 спортовців, які репрезентують 24 американські країни. Від ЗДА виступають 372 атлети, і це є найбільша репрезентація одної країни після самих господарів, — бразилійців.

Перед чотирьома роками в Шикаґо спортовці ЗДА здобули в 163 конкуренціях 120 перших місць, 73 другі і 53 треті. В багатьох конкуренціях ЗДА зайняли тоді всі три перші місця. В цьому році така перевага одної країни в якомусь виді спорту виключена, бо до кожної конкуренції допущено не більше як по двох учасників з одної країни.

Футбольні змагання Пан-Американських Ігрищ почалися вже 20 квітня. У Футбольній збірній ЗДА грають два українці: Євон Снилик і Мирон Красій. Висліди досі відбутих гор футболістів ЗДА: Чіле — ЗДА 10:2, Арґентина ЗДА 8:1.

—o—

ЧЕТВЕРТИЙ СЕЗОН МІЖНАРОДНОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ЛІҐИ

В цьому році Міжнародна Футбольна Ліґа відбуде свій четвертий турнір, в якому візьмуть участь 15 дружин, репрезентантів різних країн. Розгривки почнуться 29-го травня в Шикаґо, а 30-го травня в Ню Йорку на Давнінґ (Трайборо) стадіоні, де будуть заінстальовані світла для вечірніх змагань. В Ню Йорку на цьому ж стадіоні відбудеться 28 зустрічей М. Ф. Ліґи у 14 подвійних змаганнях, визначених на середи (вечорі) та неділі (по полудні) і два святочні дні: 30-го травня і 4-го липня. Решта гор М. Ф. Ліґи запляновано на Шикаґо, Дітройт, Клівленд і Чікопі, Масс.

Першенства М. Ф. Ліґи 1963 року відбуватимуться в двох групах, по сім дружин кожна. Опісля першуни груп розіграють між собою фінал, а переможець фіналу зустрінеться з минулорічним першуном М. Ф. Ліґи, чеською дружиною „Дукля" з Праги.

В першій групі гратимуть: Реціф — Бразилія, Вест Гем Юнайтед — Англія, П. А. О. К. — Греція, Мантова — Італія, Депортіво Оро — Мехіко, Пройсен — Німеччина і Кілмарнок — Шотляндія. В другій групі, яка почне гри 4 липня, будуть змагатися: Вінер С. К. — Австрія, Реаль Валлядонід — Еспанія, Уйпешт — Мадярщина, Гурнік — Польща, Беленензес — Портуґалія, Гальсінґборґ — Швеція і Динамо — Югославія.

—o—

„ГУНҐАРІЯ" ПЕРЕМОГЛА МЕХІКАНЦІВ

Мадярська дружина „Гунґарія", яка здобула в минулому році першість Футболу ЗДА, репрезентує цю країну в грах за чашу чемпіона країн Північної та Середньої Америки і Карaїбських островів. Першим противником „Гунґарії" був мистець Мехіко, дружина „Депортіво Оро". 13 березня „Гунґарія" перемогла несподівано „Депортіво Оро" на грищі мехіканських чемпіонів у Ґвадаляхарі з вислідом 3:2. У відплатних змаганнях, які відбулися 17-го квітня в Ню Йорку, „Гунґарія" виборола по-геройськи вислід 2:2 і цим самим заавансувала до наступної рунди цих американських першенств. Черговом противником „Гунґарії" буде минулорічний переможець гор за чашу американських країн, мехіканська дружина „Ґвадаляхара". Героєм обидвох міжнародних гор „Гунґарії" був 23-річний мадярський напасник Мате, який стрілив усі п'ять воріт двох зустрічей з „Депортіво Оро".

Загальні Зборит Т-ва Рідна Школа в Клівленді

(І. Г.) 10-го лютого відбулися Загальні Збори Т-ва Рідна Школа, яке опікується Школою Українознавства, при участі 93 членів Товариства та представників від місцевих українських товариств та установ.

По звітах управи, розвинулася ділова дискусія, яка закінчилась похвалами дирекції, всьому учительству та цілій управі Т-ва, за пророблену працю, за взірцеве ведення школи та висловлено подяку всім тим, що, не жаліючи труду, часу й гроша, допомагали Управі та Дирекції школи в їх роботі.

Школа складається із 11-ох кляс українознавчих, одної — англомовної, одну кімнату відступлено СУА для ведення суботнього дитячого садка. Директором школи є проф. І. Бурда, заст. директора — проф. В. Смаль-Стоцький; учительський збір — 12 кваліфікованих учителів та учительок, з того двоє закінчили вже на тут. терені педагогічні студії. Стан учнів — 325, більшість дівчат. Крім цілоденної субот. школи — відбувся веч. курс укр. мови для старших, тут народж. українців, в більшості з університ. освітою. Школа Українознавства діє в орг. системі Шкільної Ради при УККА.

Управа Товариства та Школа Українознавства, крім внутрішніх шкільних імпрез, влаштувала в мин. році такі більші імпрези: Свято молоді під голим небом, на якому виступало понад 250 дітей з вправами хоругвками, присутніх гостей — понад 2 тисячі, виступала оркестра СУМА, танкові групи Пласту та СУМА, тощо. — Святочне закінчення шкільного року, і роздача нагород 32 учням за найкращі поступи в науці та поведінці. на взірцеву ученицю року вибрано Надю Волиняк.

В осінних міс. мин. року проведено велику роботу у зв'язку із Рідношкільним З'їздом Педагогів та Опікунів Шкіл Українознавства західн. округи Шкільної Ради УККА, який мав відбутися в Клівленді 8 і 9 грудня 1962. З причини небувалої сніговії з'їзд відкликано.

В січні місяці ц. р. влаштовано Рідношкільну Ялинку, яка пройшла з великим успіхом; понад 600 осіб, багата програма у виконанні шкільної молоді, повна традиційна Свят-Вечеря на святково прибр. столах.

Товариство видає вже четвертий рік свій популярний журнальчик „Вісті", який чотири-п'ять разів річно подає членству Товариства і всьому громадянству Клівленду багатий матеріял, інформаційно-ілюстрований, на рідношкільні теми та українознавства в цілій його ширині, і заторкує близькі вишкільні проблеми. При школі існує шкільна бібліотека; проведено акцію масового приєднання передплатників для журналу „Веселка", яка дала значний вислід; масово розповсюджено книжечку „Правила доброї поведінки"; започатковано вживання тейпрекордеру для навчання, і передавання кращих взорів нашої поезії (рецитація), пісні, казок із грамофон. пластинок.

Товариство співпрацювало з посестрою — Рідною Школою Укр. Православних Парохій, із молодечими організаціями — Пластом та СУМА та Студ. Т-вом.

В цьому році Т-во Рідна Школа в Клівленді відзначатиме десятиріччя, а Школа Українознавства — тридцятиріччя існування і праці.

До управи Т-ва обрано: К. Мельника (голова), інж. А. Рощаковського, Р. Цегельського, В. Стригуна, мґра В. Ліщинецького, І. Бачинського, п-ні І. Радзикевич, І. Вільшанецького, п-ні І. Лубас, п-ні Л. Кусяка та д-ра М. Мичковського; добровільно зголосилися на співробітників членів управи: п-ні С. Балагурак, п-ні М. Шанковська, В. Бризгун, Б. Міхняк, д-р М. Дейчаківський, інж. В. Волинець, інж. Р. Возняк, ред. О. Новицький, В. Паньків, д-р Ф. Телішевський, В. Камінський та С. Кікта. До Контрольної Комісії Т-ва увійшли: проф. Ю. Яремкевич, сен. М. Кавка та інж. І. Фур.

К. М.

ТУРНІР СТОЛОВОЇ СИТКІВКИ СУАСТ — ПІВНІЧ

„Леви" і „Крила" першунами турніру.

В суботу і неділю, 30 і 31 березня ц. р. відбувся в Шикаґо турнір столової ситківки за першість СУАСТ — Північ Делеґатури УСЦАК. Організатором турніру був СУАСТ — Північ, а його господарем УАСТ „Леви". В турнірі взяло участь 28 змагунів: чоловіків, жінок і юнаків із трьох спортових товариств, а саме УАССТ „Леви", СК СУМА „Крила" і УСТ „Черник" з Дітройту. Турнір, який відбувався в клюбовій спортовій домівці „Левів", почався в суботу, а закінчився в неділю.

В індивідуальній конкуренції чоловіків перші три місця зайняли ситківкарі „Левів": Едвард Вовк, Роман Вірщук і Євген Щебльовський. В індивідуальній конкуренції жінок перші три місця припали змагункам: Оля Боднар, СК „Крила" — перше місце, Іванка Попадинець і Наталка Горалевська, — обидві із „Левів" — друге і третє місце. В індивідуальних змаганнях юнаків перше місце зайняв Богдан Кулик із „Крил", перед Зеноном Держком із „Левів", та Миколою Сідельником із „Крил".

В чоловічих дружинових змаганнях перше місце здобули „Леви" з точками 15:2, друге місце „Черник" І. з точками 10:5, третє місце „Черник" II. з точками 6:14 і четверте місце „Крила" з точками 5:14.

В жіночих дружинових змаганнях перше місце зайняли „Крила" з точками 5:3, а друге „Леви" з точками 3:5.

В змаганнях пар чоловіків перше місце здобули Роман Вірщук і Євген Щебльовський, друге місце пара Едвард Вовк і Богдан Кушко (всі чотири змагуни „Левів"), а третє місце пара Богдан Заревич і Микола Круп'як — ситківкарі „Черника".

З маганнях пар жінок перемогу і перше місце здобули Іванка Попадинець і Марійка Білинська з „Левів" перед парою „Крил" Олею Боднар і Савірою Куляс.

В конкуренції мішаних пар перше місце здобули Марійка Білинська і Едвард Вовк, друге місце Оля Боднар і Євген Щебльовський, а третє місце Савіра Куляс і Ігор Білинський.

На закінчення турніру роздано переможцям кожної конкуренції за три перші місця грамоти СУАСТ — Північ, як нагороду за їхні осяґи в змаганнях.

Петро Головатий

ТАРЗАН, ч. 5021. У хвилях водоспаду!



Безрадні чоловіки не могли нічого вдіяти проти розбурханої ріки, як тільки розпачливо триматися порону...

Аж поки їх не кинуло поза гребінь могутнього водоспаду...

Вони впали вниз, душачися і кричачи між тонами води, що творила невеликі водоспади!